

Preek over Filipenzen 4:4-9

Gehouden op de 3^e zondag van advent, 16 december 2018, in de Maranathakerk te Den Haag

GENADE VOOR JULLIE VAN HEM DIE WAS, DIE IS EN DIE KOMT. AMEN.

Gemeente van Christus,

De tijd van advent, de vier weken voor kerst, dat is een tijd van voorvreugde, een tijd van vreugdevol verlangen. Maar eigenlijk zou het hele leven voor gelovige mensen min of meer een tijd van vreugde moeten zijn. Gelovige mensen, zou je kunnen zeggen, dat zijn mensen van de vreugde. Hoe bedoel ik dit? Ter verduidelijking een klein verhaal:

Toen ik pas net enkele maanden in Nederland was, tien jaar geleden, reisde ik in de adventstijd over het weekend terug naar Berlijn want mijn moeder was jarig. Mijn moeder, die graag altijd de dingen netjes op orde heeft, vroeg mij toen, toch eindelijk eens de grote kast in mijn voormalige kinderkamer uit te mesten – “en gooi alsjeblieft zoveel mogelijk weg!” “Ok, ok”, mompelde ik en ging dus op een krukje voor die kast zitten. Een hele middag bracht ik verzonken in herinneringen van oude foto’s, opstellen van school, kapotte vulpennen en ooit veel geliefde knuffelbeesten door. Sommige dingen heb ik inderdaad weggegooid, maar aan het een of ander vondstuk hing gewoon zo’n lang verhaal, dat het onmogelijk in de prullenbak paste. Bij voorbeeld aan dit niets zeggende papieren rolletje. Nee, geen liefdesbrief, geen geheime boodschap uit mijn jeugd, maar een vreugdeverhaal van exact meetbare lengte, een vreugdeverhaal dat 189 dagen lang duurde. <Papier uitrollen>.

Op 16 januari 1990, ik was zeventien, vloog ik voor een jaar helemaal in mijn eentje naar Australië. De vertrekdatum werd mij exact 189 dagen van tevoren medegedeeld. En die hele 189 dagen durende periode door pakte ik ’s avonds, voordat ik ging slapen, een pen en streepte ik weer een dag door. Zo ontstond deze vier meter lange, smalle lijst van 189 doorgestreepte getallen, een countdown waar de voorvreugde van afspat. Deze hele periode door was die voorvreugde op mijn avontuur mijn constante begeleider. Zowel bij verjaardagfeestjes net als ook bij het blokken voor proefwerken op school, bij bioscoopbezoeken zowel als bij ruzies met mijn ouders, bij succesvolle visuitjes met de boot zowel als bij diep liefdesverdriet. Soms was hij sterker, die voorvreugde, soms maar van verre te voelen, maar hij was er altijd, zeker ’s avonds, toen ik weer de pen ging pakken.

Nu schreef Paulus aan de Filipenzen (even in mijn eigen vertaling): „Verheug u altijd in de Heer. Nog eens: verheug u!” Niet in overvloed van euforie schreef Paulus deze woorden naar Caesarea Filippi, ook niet in voorvreugde, zijn vrienden daar straks weer eens op te zoeken of na een succesvolle missiereis. Nee, Paulus schreef deze zin in de gevangenis, en hij weet, dat ieder moment de beul zijn cel binnen kan stappen, om hem naar de galg af te voeren. Zeker geen reden voor vreugde!

Wil Paulus dus zijn angst wegdrukken, het gevaar wegstoppen met deze kreet? Net zoals een kind, dat in het donker hardop tegen zijn angst aan zingt? Lang heb ik zo gedacht, lang verzette ik me tegen deze zin. Want vreugde, die kan je toch niet voorschrijven, niet bevelen! Dat wordt dan toch heel onnatuurlijk, zoals mensen, die eigenlijk diep verdrietig zijn, maar toch maar proberen mee te lachen, omdat het op een feest of met carnaval zo hoort!

Maar toen ik dit papieren rolletje terugvond, toen, in de adventstijd thuis bij mijn ouders, toen begreep ik ineens, waar het Paulus om ging. Om de Heer! Verheug u altijd **in de Heer** – **dát** is de focus. De gevangenis staat niet in het centrum en ook niet zijn angst. Zeker is dit alles bittere realiteit, maar het is niet alles! Want boven en achter dit alles staat de Heer met zijn belofte, dat God in Jezus Christus midden in zijn geliefde schepping, midden in onze soms harde realiteit mens wordt. En dat hij juist bij iedereen wil zijn, die een gebroken hart heeft of in angst moet leven.

En dan staat daar ook het belangrijke woordje ‘altijd’: Verheug u **altijd** in de Heer. Paulus gaat het niet om stemmingen, niet om het op en neer van ons gevoel. De vreugde van gelovige mensen hangt niet af van de grillen van ons humeur, maar van de liefdevolle nabijheid van God! Een beetje zoals bij mij toen: 189 dagen lang doorleefde ik alle mogelijke gevoelens, maar daarnaast, daarachter en daarboven droeg mij de voorvreugde op mijn avontuur.

Daarom geloof ik ook, dat wij de werkelijkheid snoeien, als wij onze aandacht **uitsluitend** op ons persoonlijk leed en het nieuws over terreur, economische en ecologische rampen richten. Dan kunnen hoopeloosheid en resignatie ons snel compleet in bezit nemen en zullen wij werkelijk niets anders meer kunnen zien dan al het negatieve en zwarte om ons heen. Snel zullen wij dan ook een van de vreselijkste zinnen denken of zeggen, die een mens maar binnen kan schieten: “Daar kun je toch niets aan doen!” Daartegen roept Paulus ons de adventsboodschap toe: Toch, daar kan je wel degelijk iets aan doen! Namelijk een perspectief innemen, dat nog ruimte overlaat voor de vreugde!

Natuurlijk weet ook ik dat negatieve gevoelens zoals woede, afkeer en angst, psychologisch gemeten, sterkere motivatoren zijn dan positieve gevoelens. Toch vraag ik me vaak af: Waarom houden het nieuws over oorlogen en het gekibbel in de politiek onze harten vaak hechter vast dan het nieuws van de engelen: Vrede op aarde?

Is er een doorslaggevende reden voor, dat wij de onheilsprofeten van vandaag sterker vertrouwen dan Maria en haar lofzang over alle revoluties van barmhartigheid en naastenliefde die God losmaakt en zal ontketenen?

Is dat, wat de prachtige advents- en kerstliederen in ons wakker zingen minder reëel dan wat ons dagelijks onder de huid kruipt, ons angst injaagt of boos maakt?

Nee en nog eens nee, lieve mensen, ik verzet me ertegen, dat onheilsverhalen zoveel ruimte innemen in ons leven. Ik verzet me ertegen, omdat dan andere verhalen ernaast verbleken: belangrijke, goede verhalen:

- Het verhaal van Mozes, bij voorbeeld, die tegen de gruwelijkheden van de farao in zijn volk bevrijde.
- Het verhaal van Jesaja, die uitriep: Het volk dat in duisternis ronddoelt ziet een schitterend licht!
- Het verhaal van Maria, die bereid was , iets dat ongelofelijk leek te geloven.
- Het kerstverhaal, dat vrede verkondigt voor alle volkeren.
- Het verhaal, dat God zelf al onze lotgevallen tot in de gruwelijkste dood uit eigen ervaring kent en ons daarom altijd steunend en meelevend nabij wil zijn.
- Het verhaal, dat ons leven belooft, zelfs op de grens van de dood.

Voor al deze en de vele andere verhalen van hoop en vreugde in de Bijbel én in ons leven wil ik ruimte in mijn gevoelens en gedachten blijven hebben – naast, achter en boven alles, wat dagelijks om mijn aandacht vraagt.

Opdat wij elkaar goed begrijpen: Dit is geen pleidooi voor een geloof, dat de wereld ontvlucht en zeker niet ervoor, niet alles ervoor te geven, dat onze wereld in het grote en in het kleine een betere plek wordt. Wij moeten het nieuws en alles, dat ons leven kan verduisteren, het hoofd bieden. Maar wij mogen ernaast absoluut niet het licht van advent vergeten, dat altijd, tijdens alle grillen van ons humeur voor ons reden tot vreugde kan zijn.

Ik persoonlijk wil en kan niet leven zonder de belofte van vreugde, troost en leven. Ook al dolen wij hier in duisternis rond, een goddelijke held, een vredevorst, een bron van vreugde is geboren – voor ons! Ook al drukt ons het juk van pijn, gemis, eenzaamheid of verdriet neer, toch is er altijd iets waarop wij ons kunnen verheugen. Bij mij toen 189 dagen lang op mijn groot avontuur, bij veel kinderen iedere jaar rond deze tijd 24 dagen lang op kerst en bij jullie?

Vreugde kan je zeker niet voorschrijven, maar je kunt jezelf ervoor openen. En daarom roep ik jullie met Paulus toe:

- Verheugt u over de liederen, want zij zingen van het leven!
- Verheugt u over de gebeden, want daardoor ben je nooit alleen!
- Verheugt u over de nabijheid van Christus in je leven, in lichte dagen en in donkere tijden, altijd!

...en nog eens: verheugt u! Verheugt u, want de vrede van God, die alle verstand te boven gaat, bewaart uw hart en uw gedachten in Christus Jezus.

Amen